

Số: 31 /TB-VC3-V1

Thành phố Hồ Chí Minh, ngày 26 tháng 9 năm 2017

THÔNG BÁO RÚT KINH NGHIỆM
VỤ ÁN HÌNH SỰ BỊ CẤP PHÚC THẨM HỦY ĐỀ ĐIỀU TRA LẠI

Ngày 07 tháng 7 năm 2017, Tòa án nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh mở phiên tòa xét xử theo trình tự phúc thẩm vụ án Trần Tô Minh Châu về tội “Giết người”. Vụ án do Tòa án nhân dân tỉnh Đồng Nai xét xử sơ thẩm nhưng có kháng cáo kêu oan của bị cáo.

Tại phiên tòa phúc thẩm bị cáo kêu oan cho rằng không phải là người đâm bị hại tử vong, nhiều tài liệu chứng cứ trong hồ sơ không được điều tra làm rõ mà cấp phúc thẩm không thể bổ sung được nên Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh đề nghị hủy án sơ thẩm để điều tra lại. Tòa án nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh tuyên xử hủy án sơ thẩm để điều tra lại như đề nghị của Viện kiểm sát. Qua vụ án có nhiều vấn đề cần rút kinh nghiệm, Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh thông báo để các Viện kiểm sát nhân dân tỉnh, thành cùng nghiên cứu tham khảo nhằm nâng cao chất lượng công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát giải quyết các vụ án hình sự.

I. NỘI DUNG VỤ ÁN

Theo cáo trạng của Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Đồng Nai và bản án sơ thẩm của Tòa án nhân dân tỉnh Đồng Nai thì nội dung vụ án như sau:

Vào khoảng 21 giờ ngày 15/10/2014, các anh Đoàn Lê Thanh Tâm, Trần Văn Hiếu, Nguyễn Phương Dũ, chị Trần thị Mông Tuyền và Trần Tô Minh Châu tổ chức uống rượu tại nhà anh Lê Kim Cương ở ấp Vàm, xã Thiện Tân, Huyện Vĩnh Cửu, tỉnh Đồng Nai. Đến khoảng 03 giờ ngày 16/10/2014, giữa Nguyễn Phương Dũ và Trần Tô Minh Châu xảy ra mâu thuẫn, hai bên gây gổ, đánh nhau thì được mọi người can ngăn. Sau khi được can ngăn, Châu đi xuống bếp lấy hai con dao: Một con dao bản lớn không có cán dẫu vào trong người và một con dao thái lan cán màu vàng cầm trên tay. Sau đó Châu bế con và dắt xe honda ra về thì Dũ tiếp tục chửi và dùng tay định đánh Châu thì bị Châu cầm dao đâm một nhát trúng ngực trái, lúc đó anh Tâm chạy đến can ngăn thì bị Châu dùng dao tấn công nên anh Tâm dùng bàn gỗ dơ lên đỡ làm lưỡi dao bị gãy và ném bàn gỗ về phía Châu đồng thời bỏ chạy. Anh Dũ được mọi người đưa đi cấp cứu nhưng đã tử vong trước lúc vào Bệnh viện.

Tại bản kết luận giám định số 447/PC54-KLGDPY ngày 20/10/2014 của Phòng kỹ thuật hình sự Công an tỉnh Đồng Nai xác định nguyên nhân anh Nguyễn Phương Dũ tử vong là do: Sốc mất máu do vết thương vùng ngực trái thủng thùy phổi, thủng gốc tĩnh mạch phổi, hung khí là vật sắc nhọn.

Tại bản án hình sự sơ thẩm số 52/2016/HSST ngày 23/6/2016 của Tòa án nhân dân tỉnh Đồng Nai. Áp dụng điểm n khoản 1 Điều 93; khoản 2 Điều 46 Bộ luật hình sự xử phạt bị cáo Trần Tô Minh Châu 14 năm tù về tội “Giết người”. Ngoài ra bản án sơ thẩm còn tuyên về phân trách nhiệm dân sự, xử lý vật chứng, án phí và quy định quyền kháng cáo.

II. NHỮNG VẤN ĐỀ RÚT KINH NGHIỆM

1. Về tổ tụng hình sự:

Các cơ quan tố tụng cấp sơ thẩm sử dụng lời khai nhân chứng Hồ Văn Xiêm (bút lục 52, 53) và lời khai nhân chứng Trần Thị Mộng Tuyền (bút lục số 49, 50, 51) do Trưởng Công an xã Thiện Tân và Trưởng đồn Công an Thạnh Phú để làm chứng cứ buộc tội bị cáo là chưa đúng quy định của Bộ luật tố tụng hình sự; trong khi đó Điều tra viên Nguyễn Văn Thắng và Nguyễn Văn Hiếu được phân công điều tra vụ án lại không tiến hành lấy lời khai các nhân chứng này để chuyển hóa chứng cứ theo quy định tại Điều 64 (chứng cứ) và Điều 65 (thu thập chứng cứ) của Bộ luật tố tụng hình sự.

Biên bản xác minh của Cơ quan cảnh sát điều tra Công an tỉnh Đồng Nai được lập vào lúc 10 giờ ngày 27/01/2016 (bút lục 124) chỉ xác minh nơi tạm trú của Hồ Văn Xiêm tại xã Thiện Tân, huyện Vĩnh Cửu, tỉnh Đồng Nai (Công nhân công ty nước khoáng Aqua san) để cho rằng Xiêm không có mặt tại nơi tạm trú, nhưng lại không xác minh nơi đăng ký nhân khẩu thường trú của Hồ Văn Xiêm tại xã Đông Thuận, huyện Thới Lai, thành phố Cần Thơ để lấy lời khai Xiêm theo quy định của tố tụng là chưa toàn diện và triệt để.

Tại biên bản nhận dạng lập lúc 10 giờ ngày 08/11/2014 cho Trần Tô Minh Châu nhận dạng hung khí đâm bị hại thì cơ quan điều tra chỉ đưa ra hai con dao thu giữ được để nhận dạng không có vật tương tự so sánh là chưa thực hiện đúng theo quy định tại khoản 2 Điều 139 Bộ luật tố tụng hình sự về nhận dạng. Khoản 2 Điều 139 Bộ luật tố tụng hình sự quy định: “..., vật hoặc ảnh nhận dạng ít nhất phải là ba và bề ngoài phải tương tự giống nhau...”. Không cho anh Lê Kim Cương chủ nhà nhận dạng hai con dao thu được có phải là dao của gia đình anh Cương không cũng là thiếu sót, là chưa toàn diện, triệt để trong thu giữ, kiểm tra vật chứng.

2. Về thu thập và đánh giá chứng cứ:

Trong quá trình điều tra giai đoạn ban đầu bị cáo Trần Tô Minh Châu nhận tội, tuy nhiên đến khi Kiểm sát viên phúc cung bị cáo lại không thừa nhận hành vi dùng dao đâm anh Nguyễn Phương Dĩ tử vong (bút lục số 89, 90, 91), trong khi đó lời khai của bị cáo Châu có nhiều mâu thuẫn với lời khai các nhân chứng nhưng không tiến hành đối chất và tiến hành thực nghiệm điều tra làm rõ. Sau khi có Cáo trạng truy tố Trần Tô Minh Châu, Tòa án nhân dân tỉnh Đồng Nai ban hành Quyết định yêu cầu điều tra bổ sung số 24/2015/HSST-QĐ ngày 29/9/2015 nội dung: Tiến hành đối chất và thực nghiệm điều tra. Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Đồng Nai có quyết định trả hồ sơ để điều tra bổ sung số 1469/QĐ/VKS-P2 ngày 23/12/2015 cho Cơ quan điều tra, nhưng Cơ quan điều tra không thực hiện, sau đó Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Đồng Nai ban hành công văn chuyển trả hồ sơ lại cho Tòa án để giải quyết theo thẩm quyền với lý do: “Việc thực nghiệm điều tra và tiến hành đối

chất là không cần thiết nên trả lại hồ sơ cho Tòa án để giải quyết theo thẩm quyền”. Qua nghiên cứu hồ sơ cho thấy các yêu cầu điều tra bổ sung của Tòa án sơ thẩm là có cơ sở. Cơ quan điều tra không điều tra bổ sung và Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Đồng Nai trả lại hồ sơ cho Tòa án là chưa thực hiện đầy đủ các yêu cầu của Tòa án cấp sơ thẩm trong phối hợp giải quyết vụ án và chưa thực hiện đúng quy định của Bộ luật tố tụng hình sự.

Tại biên bản khám nghiệm hiện trường được lập vào lúc 08 giờ 30 phút ngày 16/10/2014 xác định hiện trường bị xáo trộn do dọn dẹp, lau chùi và chỉ mô tả vị trí nạn nhân nằm theo lời khai của người biết sự việc, không thể hiện thu giữ vật chứng tại hiện trường (bút lục số 69, 70). Tuy nhiên, biên bản thu giữ vật chứng được lập vào lúc 09 giờ cùng ngày (bút lục số 68) có thu giữ 02 con dao nhưng không xác định được 02 con dao thu giữ tại đâu, do ai nộp, có phải thu ở hiện trường hay không; bị cáo dùng dao nào đâm nạn nhân, dao nào đâm vào cái bàn dẫn đến gãy cán dao, cấp sơ thẩm không làm rõ vấn đề này.

Tại bản kết luận giám định số 447/PC45-KLGDPY ngày 20/10/2014 của Phòng kỹ thuật hình sự Công an tỉnh Đồng Nai kết luận đối với nạn nhân Nguyễn Phương Dũ: “Vết rách da hình bầu dục 6 cm x 2,5 cm cách 7,5 cm trên vú trái. Trục vết trùng với trục cơ thể mép vết gọn, đầu tù phía trên, đầu nhọn phía dưới, hướng rãnh thương từ trên xuống dưới, từ trái qua phải, từ trước ra sau, xuyên thủng lồng ngực...Nguyên nhân tử vong: Sốc mất máu do vết thương vùng ngực trái thủng thùy phổi, thủng gốc tĩnh mạch phổi-Hung khí vật sắc nhọn”. Tuy nhiên, theo lời khai của bị cáo Châu thì bị cáo thuận tay phải, Cơ quan điều tra có thu giữ hai con dao. Nhưng không tiến hành trưng cầu giám định xác định cơ chế hình thành vết thương trên người bị hại Nguyễn Phương Dũ để xác định con dao nào gây ra vết thương trên người nạn nhân; tư thế bị cáo đứng đối diện nạn nhân cầm dao tay phải đâm vào ngực trái của nạn nhân có thể gây ra vết thương ở ngực trái nạn nhân như kết luận giám định hay không để từ đó có cơ sở đánh giá lời khai của nhân chứng và lời khai bị cáo, lời khai nào là khách quan.

Theo lời khai của bị cáo Châu và tại kết luận điều tra cũng như cáo trạng thể hiện anh Dũ có đánh Châu khi Châu bế con lên xe ra về, dẫn đến Châu dùng dao đâm Dũ. Vì vậy, Viện kiểm sát truy tố Châu theo khoản 2 Điều 93 Bộ luật hình sự; Tòa án cấp sơ thẩm xét xử bị cáo Châu theo điểm n, khoản 1 Điều 93 Bộ luật hình sự khác quan điểm truy tố của Viện kiểm sát. Tuy nhiên, bị hại có một phần lỗi đánh bị cáo trước như cáo trạng nêu không, Cơ quan điều tra chưa làm rõ lời khai các nhân chứng về hành vi này mà chỉ căn cứ vào lời khai của bị cáo để kết luận bị cáo phạm vào khoản 2 Điều 93 Bộ luật hình sự là chưa đảm bảo tính khách quan. Tại phiên tòa sơ thẩm vắng mặt các nhân chứng không thể đối chất được nên Tòa án cấp sơ thẩm nhận định cho rằng bị cáo chủ động vào nhà lấy dao ra đâm Dũ tử vong để xét xử bị cáo Châu theo điểm n khoản 1 Điều 93 Bộ luật hình sự cũng là nhận định mang tính suy diễn. Như vậy, muốn kết luận bị cáo phạm vào điểm n khoản 1 Điều 93 Bộ luật hình sự cần phải lấy lời khai của những người nhân chứng làm rõ người bị hại có lỗi hay không. Đây là nội dung quan trọng phải chứng minh vì liên quan đến định khung và đường lối giải quyết vụ án.

Quá trình điều tra, truy tố, xét xử vụ án có những vi phạm về tố tụng cũng như thiếu sót trong thu thập, kiểm tra, đánh giá chứng cứ dẫn đến phải hủy án sơ thẩm để điều tra lại, trong đó có thiếu sót của Viện kiểm sát nhân dân trong công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát điều tra, kiểm sát xét xử. Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh thông báo để các Viện kiểm sát nhân dân địa phương cùng tham khảo rút kinh nghiệm chung nhằm nâng cao chất lượng công tác giải quyết vụ án hình sự trong thời gian tới./.

Nơi nhận.

- Đ/c Lê Minh Trí – Viện trưởng VKSNDTC (để b/c);
- Đ/c Lê Hữu Thê - PVT VKSNDTC (để b/c);
- Vụ 7- VKSNDTC (để b/c);
- Đ/c Nguyễn Đình Trung- VT-VC3 (để báo cáo);
- VKSND 63 tỉnh, thành phố (để biết);
- Hộp thư cán bộ, KSV –VC3 (để nghiên cứu);
- Lưu VP, Viện 1.

**KT. VIỆN TRƯỞNG
PHÓ VIỆN TRƯỞNG**

Nguyễn Thanh Sơn